

Sunday Women

Ιστορίες γεωργιανών οικιακών εργατριών στην Αθήνα

ΚΑΜΙΡΟΣ
22.10 – 04.11.2021

“ Στην αρχή γνώρισα τη Νίνο. Η Νίνο είναι η γεωργιανή γειτόνισσά μου, στο κέντρο της Αθήνας. Στην πραγματικότητα, το όνομα «Νίνο» είναι ένα πολύ συνηθισμένο όνομα στη Γεωργία. Στη συνέχεια γνώρισα περισσότερες γεωργιανές γυναίκες. Άρχισα να τις φωτογραφίζω, καθώς έκανα παρέα μαζί τους και τα παιδιά μας έπαιζαν μαζί. ”

Τατιάνα Μαυρομάτη, «Μικρή Γεωργία» | (2014-)

Η έκθεση Sunday Women είναι μια απόπειρα να παρουσιαστεί η μεταναστευτική κοινότητα των γεωργιανών γυναικών της Αθήνας μέσα στο ευρύτερο πλαίσιο του ρόλου τους στο πεδίο της οικιακής εργασίας στα νοικοκυριά της πόλης.

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΘΕΣΗΣ
Λώρα Μαραγκουδάκη

ΚΑΜΙΡΟΣ (Ιθακής 32, Κυψέλη)

ΜΕΡΕΣ & ΩΡΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ
Δευτέρα - Παρασκευή 19:30-23:00 /
Σάββατο & Κυριακή 11:00-15:00 & 18:00-22:00

ΕΙΣΟΔΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΗ

04 Με τα δικά τους λόγια

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Λώρα Μαραγκουδάκη & Τατιάνα Μαυρομάτη

Η Ίνγκα, η Τέονα, η Άννα, η Μανάνα και η Τσίουρη είναι πέντε διαφορετικές γυναίκες με κοινές ιστορίες. Οι περισσότερες κατάγονται από την περιοχή του Ιμερέτι, με πρωτεύουσα το Κουτάισι, η οποία αποτελεί την κυριότερη δεξαμενή οικιακών εργατριών στη Γεωργία. Η γυναικεία απουσία «ταιριάζει» στο Ιμερέτι. Οι μεγαλύτερες σε ηλικία γυναίκες έφυγαν από τη χώρα τους ως ύστατη λύση στη μεγάλη οικονομική κρίση που έφερε η διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης, ένα γεγονός που συμπύκνωσε τον ιστορικό χρόνο και άλλαξε μια για πάντα τις ζωές εκατομμυρίων ανθρώπων. Ακόμη και γενιές μετά, νέες γυναίκες ακολουθώντας τις συγγενείς τους, μεταναστεύουν με σκοπό την οικιακή εργασία σε ευρωπαϊκές χώρες. Οι οικογενειακοί δεσμοί διατηρούνται μέσα από τα εμβάσματα, από το skype και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

ΠΡΟΦΟΡΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ
ΜΙΑΣ ΨΥΧΟΚΟΡΗΣ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΕΠΑΡΧΙΑ (2020)

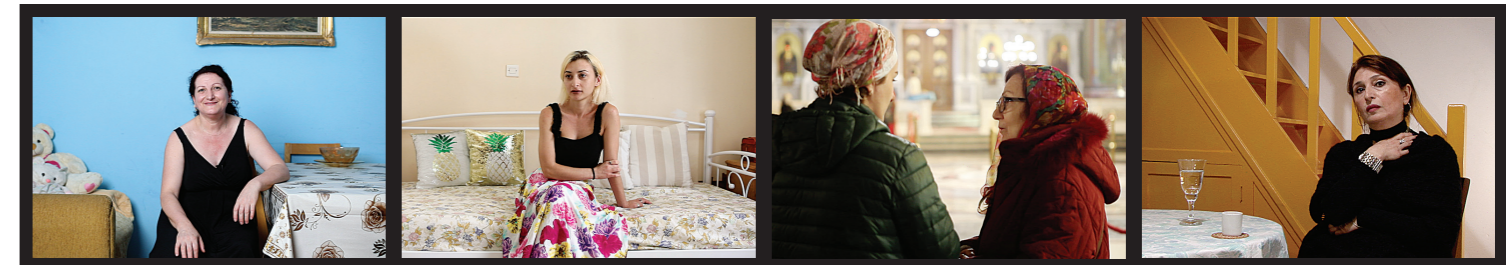
05 Το Κάτω

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Λώρα Μαραγκουδάκη & Τατιάνα Μαυρομάτη

Οι ιστορίες των γεωργιανών γυναικών περιγράφουν την απομόνωση της εργασίας της εσωτερικής, τον ρατσισμό που υφίστανται, τη διεισδυτική και πειθαρχική εξουσία των εργοδοτών απέναντί τους, και την απώλεια της προσωπικής ζωής - μιας ζωής που πέρασε στην υπηρεσία των άλλων. Τα λόγια τους είναι αδύνατο να μη μας θυμίσουν τις ψυχοκόρες, έναν ίσως ξεχασμένο θεσμό από το (όχι και τόσο μακρινό) παρελθόν της ελληνικής ιστορίας. Η φιγούρα της ψυχοκόρης αφορούσε ανήλικα κορίτσια χαμηλών κοινωνικών τάξεων, συνήθως από την αγροτική ύπαιθρο. Ο θεσμός ήταν μια μορφή άμισθης οικιακής εργασίας (μια μορφή δουλείας) που πάτησε ακριβώς στην κοινωνική υποτίμηση αυτών των κοριτσιών.

Από την άλλη, στην Ελλάδα, οι επιλογές τους είναι εξίσου πολύ περιορισμένες, και αυτό γιατί οι περισσότερες δεν έχουν χαρτιά, επομένως ζουν και δουλεύουν με τον φόβο της σύλληψης και απέλασης από την αστυνομία. Οι ίδιες στηρίζουν και στηρίζονται η μία στην άλλη, προσπαθώντας να βρουν δουλειές από στόμα σε στόμα, παρακάμπτοντας τα γραφεία ευρέσεως εργασίας τα οποία τις εκμεταλλεύονται οικονομικά ή όταν χρειάζεται να φύγουν από δουλειές όπου η εκμετάλλευση και η κακοποίηση των εργοδοτών είναι αβάσταχτη. Σ' αυτές τις περιπτώσεις η ύπαρξη της κοινότητας είναι καθοριστική.

Τις Κυριακές, οι περιοχές γύρω από την Ομόνοια στην Αγίου Κωνσταντίνου ζωντανεύουν από την παρουσία της γεωργιανής κοινότητας. Τα καφενεία, τα μαγαζιά μεταφοράς χρημάτων, οι εκκλησίες, τα κομμωτήρια, τα νυχάδικα, τα εστιατόρια αποτελούν δημοφιλή σημεία συνάντησης των γεωργιανών γυναικών, μέρη συναισθηματικής εκτόνωσης, κοινωνικοποίησης και ανταλλαγής χρήσιμων πληροφοριών.

Η ΤΑΤΙΑΝΑ ΜΑΥΡΟΜΑΤΗ είναι φωτογράφος. Φωτογραφίζει τη γεωργιανή κοινότητα από το 2014, επιδιώκοντας να ορατοποιήσει πτυχές της ζωής των γεωργιανών γυναικών που παραλείπονται από τις κυρίαρχες αφηγήσεις γύρω από τις μεταναστευτικές κοινότητες: να αναδείξει τη δυναμική τους, τις δομές αλληλοϋποστήριξης και τις στρατηγικές επιβίωσής τους ενάντια στους αποκλεισμούς που βιώνουν. Η φωτογραφική ματιά της Τατιάνας κοιτάζει τη ζωή στη μητρόπολη μέσα από τις ενεργές, πολυπολιτισμικές κοινότητες που τη συνθέτουν, αναδεικνύοντας τον πλούτο αυτών των κοινοτήτων.

Η ΛΩΡΑ ΜΑΡΑΓΚΟΥΔΑΚΗ είναι εικαστικός και σκηνοθέτης. Η δουλειά της συνδυάζει το ντοκιματέρ με την οπτική και εικαστική έρευνα. Την ενδιαφέρουν οι συλλογικές και ατομικές αφηγήσεις που συνθέτουν τις ιστορίες κοινοτήτων και η εικαστική της πρακτική συνδυάζει στοιχεία προφορικής ιστορίας, τη χρήση αρχείων και τη συνεργασία με τις ίδιες τις κοινότητες.

Ευχαριστούμε πολύ την Ana Kikvadze, την Inga Zachou, τη Manana Gambashidze, την Ciuri Lomsianidve, την Theoni, την Ia Gogsadze, τη Βούλα Καρβουνιάρη που μας εμπιστεύτηκαν τις ιστορίες τους. Ευχαριστούμε επίσης τη Madlena Mamasakhlisi, τη Λίζα Χουκούα, τη Νάτια Νανταρεϊσβίλι, τη Βιβή Καλαντζή για τη βοήθεια τους, καθώς και τη Φοίβη Δαλιάνη για την υποστήριξή της.

Sunday Women

Ιστορίες γεωργιανών οικιακών εργατριών στην Αθήνα

ΣΠΙΤΙ Ένα διαμέρισμα σε πολυκατοικία, μια μεζονέτα, μια βίλα με πισίνα. Ένα σύμπλεγμα μικρών και μεγάλων σπιτιών που συνθέτουν την ελληνική μητρόπολη, την επαρχιακή πόλη, την ελληνική κοινωνία.

ΝΟΙΚΟ ΚΥΡΙΟ Το μαγείρεμα, το σφουγγάρισμα, το σιδέρωμα. Το ντάντεμα των παιδιών, η φροντίδα των ηλικιωμένων. Η κοπιαστική καθημερινή μέριμνα για το σπίτι και τους ανθρώπους που ζουν σε αυτό. Στον πυρήνα κάθε σπιτιού κρύβεται η εργασία της φροντίδας.

ΓΥΝΑΙΚΕΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑ Διαχρονικά αόρατη, διαχρονικά υποτιμημένη μέσα στο ελληνικό σπίτι. Εργασία επαναλαμβανόμενη, μονότονη, κουραστική. Εργασία που κατασκευάστηκε ως ο κοινωνικός ρόλος της γυναίκας στην ελληνική οικογένεια. Τις τελευταίες δεκαετίες, δίπλα στην αόρατη εργασία της μάνας, της γιαγιάς, της θείας, της αδερφής προστέθηκε (σ' ένα βαθμό αντικαθιστώντας την) η εξίσου υποτιμημένη αλλά έμμισθη εργασία των μεταναστριών γυναικών μέσα στα ελληνικά σπίτια.

ΓΕΩΡΓΙΑΝΗ Σήμερα, στην ελληνική κοινωνία θεωρείται σχεδόν συνώνυμη με τη δουλειά της καθαρίστριας, της γηροκόμου, της αποκλειστικής, της νταντάς. Είναι η γυναίκα που γηροκομεί τη γιαγιά και τον παππού, φροντίζει τον άρρωστο, τον κατάκοιτο. Μπορεί να δουλεύει 20 και 30 χρόνια σε σπίτια στην Ελλάδα, χωρίς χαρτιά, ένσημα, ασφάλιση, σύνταξη, χωρίς κοινωνική και νομική αναγνώριση. Για να νομιμοποιηθεί μια μετανάστρια στην Ελλάδα πρέπει να μπλεχτεί με δικό της ρίσκο σε ένα κουβάρι απροσπέλαστη γραφειοκρατίας και κοστοβόρων νομικών υπηρεσιών. Δικαίως όποια το επιχειρήσει νιώθει ότι το σύστημα είναι σχεδιασμένο για να την κρατάει παράνομη.

ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ Αν και δεν υπάρχουν επίσημα νούμερα, η γεωργιανή κοινότητα θεωρείται μια από τις μεγαλύτερες μεταναστευτικές ομάδες στην Ελλάδα. Είναι κατά βάση μια γυναικεία κοινότητα: γυναίκες που στην πλειοψηφία τους έχουν μεταναστεύσει στην Ελλάδα για να δουλέψουν στα ελληνικά νοικοκυριά ως οικιακοί βοηθοί. Γυναίκες που άφησαν τη δική τους ζωή, τα δικά τους παιδιά, τους δικούς τους γέρους, για να υπηρετήσουν την ομαλή, καθημερινή λειτουργία της ελληνικής κοινωνίας.

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ Η εσώκλειστη οικιακή βοηθός είναι η πιο διαδεδομένη μορφή εργασίας. Οι εσωτερικές δουλεύουν 24 ώρες, 6 μέρες τη βδομάδα στα σπίτια των εργοδοτών τους, με μία μέρα ρεπό, συνήθως την Κυριακή. «Προσέχουν» τη γιαγιά και τον παππού ή υπηρετούν σε εύπορες οικογένειες. Οι νεότερες γυναίκες επιδιώκουν να ξεφύγουν από τη δουλειά της εσωτερικής. Νοικιάζουν ένα διαμέρισμα και προσπαθούν να ισορροπήσουν ανάμεσα στην οικογενειακή και προσωπική τους ζωή και ένα εντατικό πρόγραμμα δύο και τριών δουλειών ως εξωτερικές οικιακές εργάτριες.

01 Μικρή Γεωργία

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ: Τατιάνα Μαυρομάτη

ΗΧΗΤΙΚΟ ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΟ (2021)

02 Γραφεία ευρέσεως εργασίας, παρακαλώ;

Από τη δεκαετία του 1990 και μετά, στην Ελλάδα γιγαντώθηκε μία άτυπη βιομηχανία υπηρεσιών φροντίδας, πατώντας στην εργασία χιλιάδων μεταναστριών από τις χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης και τα Βαλκάνια. Νοικοκυριά που κάποιες δεκαετίες πριν δεν θα είχαν τη δυνατότητα να

προσλάβουν μια οικιακή εργάτρια, με τον μαζικό ερχομό των μεταναστριών καθιέρωσαν την πρόσληψη «μιας γυναίκας» που θα βοηθούσε στις δουλειές του σπιτιού και κυρίως, θα φροντίζει τους ηλικιωμένους και τους αρρώστους συχνά σε εικοσιτετράωρη βάση. Η ζήτηση γι' αυτές τις υπηρεσίες είναι τεράστια. Όπως και η σημασία αυτών των υπηρεσιών για την εύρυθμη λειτουργία της ελληνικής οικογένειας. Δεκάδες γραφεία ευρέσεως εργασίας στο κέντρο της Αθήνας προμηθεύουν φθηνές οικιακές εργάτριες σε νοικοκυριά σε όλη τη χώρα, δηλαδή προμηθεύουν εργασία κοινωνικά και εργασιακά μη τυπική και υποτιμημένη.

Οι φωτογραφίες της έκθεσης εστιάζουν στη ζωή της γεωργιανής κοινότητας έτσι όπως αυτή ξεδιπλώνεται στον οικιακό χώρο των δικών της σπιτιών. Γυναίκες που μεγαλώνουν μόνες τους παιδιά και δουλεύουν ως φροντίστριες ή καθαρίστριες, γυναίκες που δουλεύουν εσωτερικές και την ημέρα του κυριακάτικου ρεπό επισκέπτονται συγγενείς και φίλες τους, γυναίκες που μόλις έχουν φτάσει στην Ελλάδα ή έχουν μείνει χωρίς δουλειά και φιλοξενούνται. Τα σπίτια των γεωργιανών γυναικών χαρακτηρίζονται από κινητικότητα και αποτελούν τόπους ενός ευρύτερου μεταναστευτικού δικτύου αλληλοϋποστήριξης και ενδυνάμωσης. Ο οικιακός χώρος συλλογικοποιείται, ειδικά στην περίπτωση της από κοινού ενοικίασης σπιτιού από γυναίκες που δουλεύουν εσωτερικές. Συνήθως, το σπίτι αυτό αποκτά ζωή τις Κυριακές, οι οικιακές εργάτριες το χρησιμοποιούν για να ξεκουραστούν την ημέρα του ρεπό τους. Ταυτόχρονα, είναι ένα ασφαλές μέρος σε περίοδο ανεργίας. Τα γεωργιανά εστιατόρια αποτελούν και αυτά τόπο συνεύρεσης και καλάρωσης των μεταναστριών, ο μόνος δημόσιος χώρος που παρουσιάζεται στη φωτογραφική έκθεση.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΑΠΟ ΤΗ ΜΙΚΡΟΥ ΜΗΚΟΥΣ ΤΑΙΝΙΑ (2021)

03 Εσωτερική

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Λώρα Μαραγκουδάκη & Τατιάνα Μαυρομάτη

Η συνθήκη της εσωτερικής οικιακής εργασίας προϋποθέτει ότι η γυναίκα που αναλαμβάνει την εργασία αυτή ζει για να υπηρετεί τους άλλους στην καθημερινότητά τους, μαζεύοντας χρήματα και στέλνοντάς τα στην οικογένεια που έχει αφήσει πίσω στην πατρίδα της. Η εργασία είναι μονότονη και εντατική, και ο χρόνος επαναλαμβανόμενος, κυκλικός. Οι προσωπικές στιγμές είναι λίγες και κλεμμένες, αφορισμένες στις παρυφές της οικογενειακής ζωής των εργοδοτών. Και πάνω απ' όλα ο εγκλεισμός: «Ξεκνάς τη μέρα είναι. Τρίτη είναι; Δευτέρα είναι;» Οι ώρες μετριούνται σε σχέση με την Κυριακή, τη μέρα του ρεπό.

